

Национальная академия наук Азербайджана
Институт философии (Азербайджан)
ГВУЗ «Ужгородский национальный университет» (Украина)
Дрогобыцкий государственный педагогический университет
имени Ивана Франко (Украина)
Національна академія наук Азербайджана
Інститут філософії (Азербайджан)
ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Україна)
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (Україна)

**ФУНДАМЕНТАЛЬНЫЕ И ПРИКЛАДНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ:
СОВРЕМЕННЫЕ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ
РЕШЕНИЯ И ПОДХОДЫ**
Сборник материалов II-й Международной
научно-практической конференции

**ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ:
СУЧАСНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ ТА ПІДХОДИ**
Збірник матеріалів II-ї Міжнародної
науково-практичної конференції

Баку – Ужгород – Дрогобыч
Посвіт, 2017
Баку – Ужгород – Дрогобыч
Посвіт, 2017

Рекомендовано Ученым советом Института Философии
Национальной академии наук Азербайджана
(протокол № 2 от 28 февраля 2017 года)

УДК 001.89(477+479.24)(08):005.745

ББК 94.3

Ф 94

Ф 94 **Фундаментальные и прикладные исследования: современные научно-практические решения и подходы: сборник материалов II-й Международной научно-практической конференции** / [редакторы-составители А. Душный, М. Махмудов, В. Ильницкий, И. Зимомя]. – Баку – Ужгород – Дрогобыч: Пóсвит, 2017. – 636 с.

ISBN 978-617-7401-47-5

В сборнике опубликованы статьи участников II-й международной научно-практической конференции «Фундаментальные и прикладные исследования: современные научно-практические решения и подходы». В материалах раскрываются вопросы философии, педагогики, психологии, социологии, истории, культурологии, искусствоведения, языкознания и литературоведения, физического воспитания и реабилитации, биологии, экологии и охраны окружающей среды, туризмоведения, краеведения, политологии, юридических, экономических и естественных наук,

Издание адресовано научным работникам, преподавателям и студентам высших учебных заведений.

Редакционная коллегия:

Душный А.И. – кандидат педагогических наук, доцент, член-корреспондент Международной академии наук педагогического образования (Украина);

Жигайло О.О. – кандидат психологических наук, доцент (Украина);

Жовтани Р.Я. – кандидат филологических наук, доцент (Украина),

Зимомя И.Н. – доктор филологических наук, профессор (Украина);

Ильницкий В.И. – доктор исторических наук, доцент (Украина);

Грибок Н.Н. – кандидат педагогических наук, доцент (Украина);

Мамедзаде И. – доктор философских наук, профессор ИФ НАН (Азербайджан);

Махмудов М. – доктор философии, ведущий научный сотрудник ИФ НАН (Азербайджан);

Медведык Ю.Э. – доктор искусствоведения, профессор (Украина);

Мустафаев А. – доктор философских наук, профессор ИФ НАН (Азербайджан);

Пагута М.В. – кандидат педагогических наук, доцент (Украина);

Тагиев А. – главный научный сотрудник ИФ НАН (Азербайджан).

Рецензенты:

Скотна Н.В. – доктор философских наук, профессор, ректор Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко (Украина).

Бунияззаде Т. – академик, действительный член Национальной академии наук Азербайджана

© Национальная Академия Наук Азербайджана, 2017

© Дрогобычский государственный педагогический университет имени Ивана Франко, 2017

© Душный А., Махмудов М.,

Ильницкий В., Зимомя И., 2017

© Пóсвит, 2017

ISBN 978-617-7401-47-5

Рекомендовано Вченою радою Інституту Філософії
Національної академії наук Азербайджану
(Протокол № 2 від 28 лютого 2017 року)

УДК 001.89(477+479.24)(08):005.745

ББК 94.3

Ф 94

Ф 94 **Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи: збірник матеріалів II-ї Міжнародної науково-практичної конференції / [редактори-упорядники А. Душний, М. Махмудов, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Баку – Ужгород – Дрогобич: П'бсвіт, 2017. – 636 с.**

ISBN 978-617-7401-47-5

У збірнику опубліковані статті учасників II-ї міжнародної науково-практичної конференції «Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи». В матеріалах розкриваються питання філософії, педагогіки, психології, соціології, історії, культурології, мистецтвознавства, мовознавства і літературознавства, фізичного виховання та реабілітації, біології, екології та охорони навколишнього середовища, туризмознавства, краєзнавства, політології, юридичних, економічних й природничих наук.

Видання адресоване науковцям, викладачам і студентам вищих навчальних закладів.

Редакційна колегія:

Душний А.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти (Україна);

Жигайло О.О. – кандидат психологічних наук, доцент (Україна);

Жовтані Р.Я. – кандидат філологічних наук, доцент (Україна);

Зимомря І.М. – доктор філологічних наук, професор (Україна);

Ільницький В.І. – доктор історичних наук, доцент (Україна);

Грибок Н.М. – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);

Мамедзаде І. – доктор філософських наук, професор ІФ НАН (Азербайджан);

Махмудов М. – доктор філософії, провідний науковий співробітник ІФ НАН (Азербайджан);

Медведик Ю.Є. – доктор мистецтвознавства, професор (Україна);

Мустафасв А. – доктор філософських наук, професор ІФ НАН (Азербайджан);

Пагута М.В. – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);

Тагієв А. – головний науковий співробітник ІФ НАН (Азербайджан).

Рецензенти:

Скотна Н.В. – доктор філософських наук, професор, ректор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна).

Буніятзаде Т. – академік, дійсний член Національної академії наук Азербайджану

© Національна Академія Наук Азербайджану, 2017

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2017

© Душний А., Махмудов М.,

Ільницький В., Зимомря І., 2017

© П'бсвіт, 2017

ISBN 978-617-7401-47-5

acquiring information from texts of professional and business orientation in annotations, abstracts, business documentation, reports, messages (advertising), etc.

Broadly speaking, tourist manager – a specialist in tourism, that performs the entire set of procedures to ensure a customer's trip abroad. In a narrow sense future tourism manager's duties include: intercultural contacts with travel agencies, investigation of the market, during which the manager looks for the best bargain companies in terms of payment and quality of service; interaction with airlines for the purchase of airline tickets and contacts with the insurance agent. Tourism specialist conducts negotiations with customers, books airline tickets, hotels, insurance and prepares all the necessary documents. Manager of Tourism should know the information about the country, he offers to visit and sometimes be able to give vague information on unknown questions. To avoid this, the tourism company has sections where the manager is responsible for one or a few countries; alongside he is regularly involved in famtrips, during which he studies the culture and mental characteristics of the country and its hotels. Knowledge of two or more FL at the appropriate professional level is the key to success in the tourism business.

Therefore, modern experienced manager of tourism – the specialist who is familiar with large volumes of multilingual intercultural information; easily and quickly combines varieties of leisure options; knows all features of staying in a particular country; remembers the large amount of information; has a high degree of personal organization, has an analytical mind, flexibility of thinking, the conceptualization ability.

REFERENCES

1. Common European Framework of Reference for Language Education: Learning, Teaching, Assessment / Science. Ed. S. Nikolaeva. – K.: Lenvit, 2003. – 273 p.
2. Education-qualification characteristic of Bachelor, field of education 6.140103 «Tourism» area of study 1401 «Service» Qualifications: Bachelor of Tourism 3414 «Specialist of tourist services», 3414 «Guide», the Ministry of Education, Youth and Sports of Ukraine. – K., 2012. –36 p.
3. Standard academic subjects for Bachelor training 6.140103 «Tourism» area of study 1401 «Service»: Standard academic subjects «Foreign Language (for professional purposes)». – C. Service sector scientific-methodical commission (1401) 2010. – 260 p. – P. 27–31.
4. Framework Programme on The German language (professional communication) for higher educational institutions of Ukraine. Authors: Amelina S. M. Azzolini L. S. and others. – K.: Lenvit, 2006. – 90 p.

*Тетяна ЖУРАВЕЛЬ, Юлія РОГОЗНА,
(Київ, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Сучасні перетворення в політичній та соціальній сферах України об'єктивно вимагають нових підходів до соціального розвитку дітей і молоді. При цьому важливе місце надається вибору особистістю системи життєвих цінностей, формуванню власних мотивів діяльності, визначенню інтересів, розвитку лідерських та організаторських здібностей, які б забезпечували самоствердження підлітків й молоді людини в суспільстві.

Розвиток лідерського потенціалу молоді є актуальною проблемою для професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ), оскільки саме підлітки та молоді люди, які там навчаються, за результатами багатьох опитувань, проведених в Україні, визначаються саме тією категорією учнівської молоді, якій притаманні найбільш ризиковані форми поведінки. Так, за даними «Європейського опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотиків» («European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs» – ESPAD) 2015 року, в Україні 83,4% підлітків мають досвід вживання алкогольних напоїв, 52,3% мають досвід куріння, 11,3% мають досвід вживання наркотичних речовин. Відзначено, що значну роль у поширенні негативних явищ відіграє тип навчального закладу: серед учнів ПТНЗ після 9 класів це відсоток дорівнює 7,3%, серед ВНЗ I – II рівнів акредитації – 6,6%, а серед загальноосвітніх шкіл – 4%.

Відтак, замало проводити лише просвітницьку роботу, важливо формувати життєві навички, які дозволяють дітям і молоді, протистояти потенційним ризикам. Для них мають бути створені умови, що пропонують альтернативу асоціальному способу життя. В якості такої альтернативи ми розглядаємо формування позитивної моделі лідерства та розвиток потенціалу щодо творення змін на рівні своєї громади.

Займати активну громадську позицію, вміти достойно презентувати себе, підтверджувати власну унікальність значно легше молодим людям, які здатні виконувати роль лідера. Таке завдання набуває особливої актуальності в Україні нині, в умовах військового і політичного конфлікту.

З метою визначення потреби в соціально активній молоді як ресурсі змін, з'ясування рівня уваги з боку навчального закладу до проблеми розвитку лідерського потенціалу учнів, а також визначення готовності самих учнів займати лідерські позиції та бути рушійною силою змін, нами було проведено дослідження, яке тривало з вересня по грудень 2016 року на базі ПТНЗ Донецької області.

У нашому дослідженні було два основних завдання: (1) виявити рівень обізнаності учнів-лідерів ПТНЗ щодо явища лідерства, їх установок та мотивації щодо лідерської діяльності, а також досвіду участі та проведення заходів на базі своїх навчальних закладів; (2) сприяти підвищенню громадської активності серед учнів-лідерів у їх навчальному закладі.

Для вирішення першого завдання нами було проведено вхідне анкетування серед лідерів учнівського самоврядування ПТНЗ. В опитуванні взяли участь 60 учнів ПТНЗ Донецької області, які є лідерами учнівського самоврядування таких ПТНЗ, як Маріупольське вище металургійне професійне училище №99, Маріупольський професійний ліцей сфери послуг, Маріупольському професійному ліцеї автотранспорту. Вік учнів, що взяли участь в опитуванні, складає від 15 до 19 років.

Перший блок анкети був спрямований на оцінювання такого показника, як обізнаність щодо явища лідерства та лідерської діяльності, а також з'ясування того, кого саме вважає лідером сучасна учнівська молодь. Як було з'ясовано у ході аналізу результатів анкетування, 35% учнів розуміє лідерство як процес керування іншими; 22% опитаних учнів, вважає, що лідер це – людина яка домінує та має високий рівень інтелекту, 20% ототожнює лідера з цілеспрямованою особистістю, що може впливати на інших, 13% виділяють, що лідер – це людина, яка є ініціатором змін, 10% вважає, що лідер – це людина, яка прагне успіху.

З основних якостей, які притаманні лідеру, та формують його образ, підлітки відзначили такі: комунікабельність (97%), енергійність (97%), доброзичливість (96%), харизматичність (91%), амбіційність (90%), почуття гумору (89%), ініціативність (85%), творчість (83%), організованість (82%), високий рівень інтелекту (78%), висока працездатність (76%), відпові-

дальність (69%), порядність (68%), оригінальність (63%), кмітливість (57%), сміливість (60%), дисциплінованість (54%). Частина учнів зазначила, що для лідера характерні і такі якості як егоїзм (42%), самовпевненість (31%), домінування (27%).

Нами було проаналізовано відповіді учнів на запитання анкети: «Кого з лідерів ти хотів (-ла) б рівнятись/ бути схожим (-ою)». Отримані результати показали, що справжніми лідерами більшість підлітків (74%) вважають: відомих історичних та політичних діячів; кіно-персонажів, серед яких наявні як позитивні, так і негативні приклади лідерів (що підтверджує неповне розуміння підлітками явища лідерства та його особливостей). Частина підлітків (14%) зазначили, що хотіли б рівнятись на родичів, друзів, членів учнівського самоврядування, які поряд з ними навчаються у їх закладі, викладачів та майстрів. Частина опитаних зазначили, що не знають прикладів справжніх лідерів (16%), дехто відповів, що лідери не потрібні взагалі (10%), були й ті, хто зазначив, що вони не хочуть на когось рівнятись (14%).

За результатами опитування 78% учнів зазначили, що не знають, з чого повинна починатись діяльність лідера і в чому вона полягає, а 22%, вважають, що лідерство починається з самостійного навчання та розвитку.

Другий блок анкети присвячено визначенню установок та мотивації учнів щодо лідерської діяльності, бажання брати на себе обов'язки для ініціативи з виконання певних завдань, самостійно організувати соціальнокорисну діяльність у своєму навчальному закладі. Так, 81,6% учнів відзначили високе бажання ініціювати зміни у громаді, починаючи зі свого навчального закладу.

Відповідно, можна зробити висновок, що рівень знань підлітків щодо явища лідерства досить посередній, так само нечітким є уявлення про те, якою має бути справжній лідер та якою є його роль у соціальнозначущих змінах на рівні громад. Водночас, бажання та мотивація займатись активною громадською діяльністю знаходиться на досить високому рівні.

Третій блок стосувався досвіду участі та організації заходів, що проводяться на базі навчального закладу. Серед заходів, що проводяться на базі ПТНЗ учні виділили: олімпіади, тематичні концерти до свят (новий рік, день вчителя), КВК, день спорту/професії, спартакіада. 73,3% учнів зазначили, що дані заходи не були корисним досвідом для них. Отже, можемо припустити, що навчальними закладами приділяється недостатня увага розвитку лідерського потенціалу учнів, формуванню їх активності, а також залученню їх до заходів, що продукують реальні зміни, або ж з стимулюванню учнів до самостійної організації таких ініціатив.

В межах реалізації другого завдання з лідерами за участі психологів ПТНЗ було впроваджено програмою «Будуємо майбутнє разом» тривалістю 36 годин, яка проходила у формі тренінгу. Дана програма розроблена Всеукраїнським громадським центром «Волонтер» за підтримки Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні та спрямована, серед іншого, на формування лідерського потенціалу учнівської молоді, формування просоціальної позиції та мотивації до участі у суспільно корисній діяльності на базі свої навчальних закладів та ц громаді в цілому. Одним з головних аспектів програми є виявлення в учасників лідерського потенціалу та лідерських якостей. Окрім того, підлітки отримали так зване «домашнє завдання» – розробити та провести на рівні свого ПТНЗ або громади назву заходів об'єднаних єдиною метою. Мету та орієнтовний план таких заходів командою учасників було сформовано на останньому занятті в межах програми.

Відповідно, після завершення програми учасники оволоділи наступними знаннями та навичками: запобігання конфліктів; побудови здорових стосунків з однолітками, членами сім'ї та громади; розпізнання власних почуттів та їх опанування; толерантного ставлення

до різноманітності; побудови позитивної життєвої перспективи; участі у позитивних змінах в громаді; створення своєї ініціативної групи для реалізації спільно визначених ініціатив.

Наступний етап дослідження заплановано провести через три місяці – час, визначений для реалізації підлітками запланованих ініціатив. Основним завданням такого дослідження, яке планується провести у формі фокусованих групових інтерв'ю, буде з'ясування того, на скільки учні впоралися із окресленими для них завданнями, ініціативи якого характеру їм вдалося реалізувати, наскільки та в який бік змінився рівень їх вмотивованості до продовження такої діяльності.

Отже, на основі двох перших етапів дослідження можна констатувати, що існує потреба у активній роботі з учнями-лідерами щодо підвищення їх лідерського потенціалу, яка зумовлена: низьким рівнем обізнаності щодо явища лідерства та лідерської діяльності; відсутності навичок створення власних ініціатив, способів та шляхів реалізації соціальнокорисної діяльності, що, в свою чергу, відображається на бажанні та мотивації учнів бути рушійною силою змін у суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. «Будуємо майбутнє разом»: програма профілактики конфліктів та правопорушень серед учнівської молоді: навч.-метод. посіб. / [Л. В. Зуб, Т. Л. Лях, Л. А. Мельник та ін.; за ред. Т. В. Журавель, М. А. Снітко]. – К.: ТОВ «ОБНОВА КОМПАНІ», 2016. – 298 с.

2. Вживання алкоголю та наркотиків серед учнів і студентів: динаміка та чинники поширення: 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unicef.org/ukraine/ukr/9.pdf>.

3. Журавель Т.В. Упровадження методики «рівний – рівному» у програмах профілактики ВІЛ-інфекції на базі професійно-технічних навчальних закладів / Т.В. Журавель, А.Г. Піляєв // Здоровий спосіб життя – філософія XXI століття: матеріали Міжгалузевої міжрег. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 23 квітня 2014 р.). – Донецьк: ДООППО, 2014. – С. 133–139.

4. Куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються: поширення й тенденції в Україні: За результатами дослідження 2015 року в рамках міжнародного проекту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин – ESPAD» / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.), Т. В. Бондар, Ю. Ю. Приймак, Д. М. Павлова, О. В. Василенко, О. Т. Сакович, С. З. Сальніков, С. В. Сидяк, Ю. Б. Юдін, Н. С. Нахабич. – К.: Поліграфічний центр «Фоліант», 2015. – 200 с.

5. Потенціал волонтерства та лідерства у здійсненні профілактики ВІЛ та ризикованої поведінки на базі професійно-технічних навчальних закладів: навч.-метод. посіб. / [Т. В. Журавель, Т. Л. Лях, Т. П. Спірна та ін.; за ред. Т. В. Журавель, Т. Л. Лях]. – К.: ФО-П Буря О. Д., 2014. – 224 с.

Галина ЗАЛУЦЬКА
(Львів, Україна)

ШКІЛЬНИЦТВО ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ ПРОСВІТНИЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УГКЦ В КАНАДІ НАПРИКІНЦІ ХІХ – В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Більш як за сто років свого існування українська діаспора в Канаді зазнала суттєвої трансформації: з малоосвіченої, політично і національно несвідомої маси переважно сільсько-господарських іммігрантів вона перетворилася на соціально оформлену спільноту, котра посідає сформовану інтелігенцію, інтегровану в місцеву еліту, значні матеріально-культурні здобутки, здійснює суттєвий вплив на політику федерального та провінційних урядів Канади,

Гук Л. Постаць Е. Раерсона серед плеяди видатних освітян канади ХІХ ст.....	182
Данилюк Н. Педагогічні умови застосування інтерактивних методів навчання початкової школи.....	183
Даниляк Р., Пакош М. Вічні цінності морального виховання: єдність традицій і сьогодення....	185
Datskiv I. Challenges and adjustments of english as a meduim of instruction course	187
Дзюбинська Х. Методичні аспекти організації спільного навчання іноземної мови викладачів та студентів.....	188
Дрозіч І. Професійно-практична підготовка майбутніх кухарів в умовах виробництва	189
Дяченко О. Інтегративний підхід у підготовці бакалаврів із системного аналізу та сучасні засоби його реалізації.....	192
Єгоров Р. Культурно-історичні обставини заснування і діяльності львівсько-варшавської філософської школи у світовому та українському контексті	194
Єзерський В. Інтерес до занять фізичними вправами в умовах літнього оздоровчого табору як елемент мотиваційної сфери особистості підлітка	196
Жаркова Р. Літературна (само)освіта: читання як виховання духовності сучасної особистості ...	198
Жбора І., Стерчо І., Мільович С., Малаховська Т. Формування та розвиток творчих здібностей в учнів при вивченні неорганічної хімії.....	201
Жигайло О., Осідач О. Психолого-педагогічні особливості використання прийому моделювання на уроках математики	202
Zhovtani R. German communicative competence formation for tourism students.....	204
Журавель Т., Рогозна Ю. Особливості лідерського потенціалу учнів професійно-технічних навчальних закладів.....	206
Залуцька Г. Шкільництво як один з аспектів просвітницько-педагогічної діяльності УГКЦ в Канаді наприкінці ХІХ – в першій половині ХХ ст.	209
Зверюк Р. Проекція аналізу Якимом Яремюмо інституційних змін в освіті на сучасні умови	211
Іванова В., Непша О. Поняття про міжпредметні зв'язки в шкільному курсі географії.....	212
Іщук Т. До питання про застосування нлп у процесі навчання усному послідовному перекладу	215
Кадченко Л. Forming students' readiness for future professional work by means of foreign language.	216
Камінська О., Камінська М., Сидорчук О. Чинники досягнення оптимуму мотивації до опанування іноземної мови фахового спрямування.....	218
Кан О. Філологічна освіта на філософському факультеті Львівського університету в 1850-1871 роках	219
Катиба С. Формування технічної творчості учнів в умовах позашкільного навчального закладу	221
Кирильчук Ю. Розвиток технічного мислення старшокласників як необхідна умова їхньої трудової підготовки.....	223
Кіш Н. Методи навчання як ефективний засіб формування культури іншомовного професійного спілкування майбутніх інженерів.....	226
Коберник Г. Потенціал інноваційних технологій навчання.....	228
Коваль Н. Формування в учнів відповідального ставлення як психолого-педагогічна й соціальна проблема	230
Корягін В., Блавт О., Стадник В. Провідна ідея фундаментального дослідження у фізичному вихованні спеціальних медичних груп.....	232
Красильникова Г. Система внутрішнього забезпечення якості в Хмельницькому національному університеті.....	234